

A történelem az utcán hever

A tavaszi virágok frissen ültetve kezdik bontogatni szirmaikat. A kék és sárga szín végighullámszik a főutcán, ahogy a szél lengeti a zászlókat. Debrecen a város napján teljes díszbe öltözik. Egész napos programsorozat, kiállítások, ünnepi közgyűlés, díszpolgári cím adományozása, Pro Urbe- és más díjak átadása – így emlékezik meg a város a jeles napról.

Debrecen tavaly ünnepelte várossá válásának 650. évfordulóját. A kerek szám egész évben rendezvényekre adott okot, sőt, még idén is könyvek és tanulmányok jelentek meg ehhez kapcsolódóan, felidézve a múltat, reflektálva a jelenre. És valóban lehet mire emlékezni, emlékeztetni, mivel Debrecen számtalan módon hívta fel magára a figyelmet. Mennyi tudóst, író, költőt, művészt adott a nemzetnek! A cívis jelző külön történelmet takar, és még a beszéd is olyan sajátosságokat mutat – különösen az ironia tekintetében –, amelyek olykor magyarázatra szorulnak. Itt található a Nagytemplom, „az ország iskolája” és megannyi nevezetesség, egyediség: épületek, szobrok, terek, emlékművek, és még sorolhatnánk. Tulajdonképpen Debrecen minden utcáján az élő történelemből botlik a járóelő, s Ady szerint „Ki egy pár cipőt el nem nyúlt ott, / Udvarképes nem lehet”.

De változik is „a maradandóság városa”, hiszen hol van már a vallási zártság, az országban egyedülálló polgárság, annak zárkózottsága, a konzervativitás. A globalizációhoz Debrecen is csatlakozott, ez különösen a gazdasági életben érezhető. A haladásnak nem állhat semmi sem útjába.

Én mégis aggódok, mert Debrecen nem csak nyerhet a fejlődéssel. Vigyáznunk kell múltunkra, megőrizni emlékeinket, nem csupán évfordulóhoz köthetően. Benne kell élnünk! Tanuljunk, ne csak felejtsünk! Miért is lenne kisebb ünnep a 651. évforduló? A cívisváros egy év tapasztalatával lett bölcsőbb. Ez a modern világ gyors változásait és információáramlását tekintve nagy idő. A sok könnyen megszerezhető adat viszont a történelemben is él. Tanulmányozzuk mindezt, s ne robogjunk el mellette a 2-es villamoson!

Talán mondhatom Szabó Lőrinc után szabadon: félek, és izgulok Debrecenért...

Kép és szöveg: Piskóty Teréz

Cs. Uhrin Tibor festő- és szobrászművész mozaikképe a debreceni főtéren

Mindig látni fényt

Az életünk olyan, mint egy szellemváros képe: alakok röppennek ki s be a képből, néhol félelem, máshol remény uralkodik. Van, hogy lelkek suhannak át előttünk, s egy szempillantás alatt tovasiklanak. Mások időznek, ránk mosolyognak, s talán végigkísérik utunkat ebben a veszélyekkel teli, mégis lenyűgöző városban. Ők mind emberek. Emberek, akikkel életünk során összesodor minket a sors. Vannak, akik megijesztenek, akik fájdalmat okoznak, vagy akik kivezetnek minket a fénybe. S a legsötétebb szellemvárosnak is van ragyogó oldala. Hisz' ha mindent befed és eltakar az árnyék, melyben sötét lelkek kószálnak, nem kell félnünk: az csak azt jelzi, hogy valahol a közelben fény uralja a teret. Tudnunk kell: nincs árnyék fény nélkül, épp ezért higgyünk ezekben a lelkekben, akikkel utunk során összefutunk, hiszen a látszat ellenére nem mindegyikük rossz. Lehet, hogy csak olyan magányosnak és idegennek érzik magukat a szellemvárosban, mint mi.

Barna Hajnalka

TARTALMUNKBÓL:

Elsősorban olvasni kell, kortársakat, klasszikust, sokat. Mindenekelőtt ezt a tanácsot adja a kezdő tollforgatóknak Karafiáth Orsolya, az elismert fiatal költő, műfordító. (5. oldal)

A 20. századi képzőművészetünk egyik legeredetibb, legmagyarabb, legeurópaibb alkotója, Holló László festőművész 125 éve született. Ez alkalmából adott interjút dr. Ujváry Zoltán professor emeritus. (6. oldal)

„Szerencsés vagyok: azt csinálom, amit szeretek” – nyilatkozta Kondás Elemér, a Loki vezetőedzője, aki nemcsak sikercsapatot; közönségkedvenc, lokálpatrióta együtttest kovácsolt. (12. oldal)

„Bizony, jobb egy nap a te udvaraiddban, mint máshol ezer. Jobb az Isten háza küszöbén állni, mint a bűnösök sátraiban lakni. Mert nap és pajzs az Úr, kegyelmet és dicsőséget ad az Isten. Nem vonja meg javait az Úr azoktól, akik feddhetetlenül élnek.”

(Zsolt 84,11-12)

A remény üzenete

Jézus Krisztus halála és feltámadása a reményt üzeni nekünk. Vele van holnapunk és jövőnk – nyilatkozta lapunknak *Jenei Zoltán*, a debreceni Széchenyi-kerti Református Egyházközség lelkésze keresztyén-keresztény ünnepünk, húsvét alkalmából.

» Mit üzen az embereknek a húsvét?

» Húsvét az egyik legnagyobb keresztyén-keresztény ünnep a karácsony és a pünkösd mellett. Ebben az ünnepkörben történt az emberiség megváltása Krisztus által. A gyülekezeti tagok számára ez szent alkalom. Nagypénteken Krisztus meghalt értünk, magára vállalva bűneinket megszabadított minket a bűn rabságából, a halál fogságából, az örök kárhozatból. Elkészítve számunkra az örökéletet, az üdvösséget a Mennyországban. Jézus megváltó kegyelme által lehetőségünk van bűneinket megbánva bocsánatot nyerni, esélyt kapni az új életre. Bizodalommal, békességgel járjuk az élet útját, azt az utat, amely az örök dicsőségbe vezet. A húsvét üzenetét el kell juttatnunk a nem hívó emberek felé is, nyilván, akik nem nevelkedtek vallásos szellemben, azoknak nehezebb értelmezni egy-egy keresztyén ünnep mondanivalóját. A hit nélkül élő emberek szívében nagyon könnyen otthonra talál a reménytelenség, a keserűség, ez az ünnep pedig éppen a reményről, az élet értelméről szól. Bármilyen sajnálatos esemény történjen is életünkben – gyászeseemények, csalódások, kudarcok – sosem szabad feladnunk. Jézus Krisztus halála és feltámadása a reményt üzeni nekünk. Vele van holnapunk és jövőnk, szabad megsejteni az örökkévalóság csodáját, mindezt teherjük hitetlenkedve vagy kételkedve. Ady Endre egyik legszebb versét idézve: „Hiszek, hitetlenül Istenben, / mert hinni akarok, / Mert sose volt úgy rászorulva / Sem élő, sem halott”. Furcsa ez a hitetlen hit, ez a kételkedő hit, de Isten nem haragszik meg ránk, hanem támogat minket abban, hogy kéte-

lyeinkből bizonyosság legyen, hogy a pislákoló hitből is erős bizodalom fejlődjön ki. Isten az ő egyszülött fiát az egész világért adta, hívőkért és nem hívőkért. Ezért mindenki kiálthat hozzá segítségért. Hiszen van örökkévaló üdvösségünk.

» Lelkész úr szerint napjainkra vesztett az értékéből ez az ünnep?

» Ha belegondolunk a kérdésbe a maga összetettségében, akkor sajnos azt kell mondanom, bizonyos értelemben igen. Az utolsó időkben élünk úgymond, ez egy korszakot jelent, Krisztus mennybemenete-

létől visszajöveteléig terjedő időt nevezzük utolsó időknek. A hitünket, Istennel való lelki kapcsolatunkat sok minden támadja, gyengíti. A túlsúlyolt, rohanó élet nem kedvez az ünnepek áhítatos megülésének. Ilyen értelemben erőtlenedni látszik az ünnep fénye, hangulata mindazok életében, akik nem fordítanak kellő figyelmet arra, hogy a hétköznapi elfoglaltságaiból kibontakozva arra figyeljenek, amire az ünnep Istennek célja volt. Ebből kibontakozva rátalálhatunk Istenre.

» Vajon nem anyagiadosott-e el az ünnep?

» Sajnos – mint bármely más ünnep –, a húsvét is elanyagiadosott. Ez sokszor még a hívó ember számára is kísértést jelent. Gondolok itt arra, hogy a karácsonyból, a szeretet ünnepéből a fenyőfa ünnepe, az egymás megajándékozásának ünnepe lett. A húsvét a locsolkodás, a hímes tojás festésének alkalmává lett, míg a húsvét valójában a feltámadásról szól. Általa beteljesedett Isten ígérete, hogy nem hagy minket sötétségben, nyomorúságban. Megment és megszabadít mindörökké a maga számára. Vigyáznunk kell arra, hogy ne homályosítsuk el az ünnepeinket. Az egyháznak és tagjainak kiemelt a szerepük abban, hogy megőrizzék az ünnep eredeti értelmét, rendeltetését. Éljük azt meg családi közösségekben, és legyenek olyan ünnepi istentiszteletek, alkalmak, amelyeknek köszönhetően a húsvét üzenete nyilvánvaló lesz. Immár a médiában is lehetőséget kap az egyház a megszólalásra. Ez nagyon fontos, hiszen így többféleképpen, akár hallható, akár olvasható formában is eljuttathatjuk az emberekhez üzeneteinket. A mai világban különösen fontos, hogy mindnyájan közelebb kerüljünk Istenhez.

Vékony Viktória Szabina

A képen: Krisztus feltámadása. Holló László festménye

Székel humor mindenekfelett

Rendhagyó könyvbemutatót rendeztek a közelmúltban a Debreceni Református Kollégiumban. *Szávai Géza Székely Jeruzsálem* című esszéregénye már negyedik kiadásban kerül a magyar olvasók asztalára.

A könyv magyar és francia nyelvű (júniusban, Párizsban mutatják be) megjelenése alkalmából találkozhattak az érdeklődők az íróval a Debreceni Református Kollégium Dísztermében. Bölcskei Gusztáv püspök személyes hangvételű köszöntője után a házigazda, Győri L. János irodalomtörté-

nész faggatta könyvéről Szávai Gézát. Szávai frappánsan, élénk stílusban válaszolt a kérdésekre, felvállalva a székelyes észjárást, a feleselő párbeszéd izgalmas játékát. Arra a kérdésre, hogy mi a hozadéka a műnek, hol keressük identitásunk lényegét is elgondolkodtató módon felelt. Lehet, hogy nem is kell itt mélymagyarságról beszélni, és nem is kellene fokozni a magyar identitástudat görceit. Szávai végső válaszok helyett, inkább kérdez, mint eligazít. Identitási harcát – szerinte – mindenkinek meg kell vívnia, segítségére nem lesz senki, ez a könyv sem.

A mű hatással bír! Ráébreszt az önonazonosság korlátolt korlátatlanságára, nyugtalanít, gondolkodásra késztet, vitatkozik, elbizonytalanít, és akkor ad eligazítást, amikor nem is váránk. Az ilyen könyvre szokták mondani, hogy gondolatébresztő. E rendhagyó író-olvasó találkozó felvételét most újra megnézhetik a Kölcsey Stúdióknak köszönhetően.

A könyvbemutatóról készült film, a Kölcsey Stúdió alkotása, megtekinthető a Lícium Médiaportálon (www.licium.hu)

Egy évszázad – Istennel

Isten velünk van mindig? Ez az interjú nem is igazán interjú, hanem mély beszélgetés, mely nem sokaknak adatik meg. Isten kellett, hogy ez a beszélgetés valóra váljon...

Isten akarata, hogy a dédpapám még életben van. Beszélgetőtársam ő, *Szunai Miklós*, aki, 1915. március 10-én látta meg a napvilágot, és a 97. életévét töltötte be.

Már az is csodaszámra megy, hogy három generáció leülhet egy árnyékban álló asztal mellé, és eszmecserezzen. Igen furcsa volt a dédpapámmal beszélgetnem, ezt már Isten ajándékaént vettem, hogy ismerhetem, és hogy ilyen sokáig közöttünk lehet.

» *Ki volt dédpapám számára az az illető, aki példát mutatott az Istennek való hitében, tehát aki ennyire vallásos volt?*

» Dédpapámnak családtagjai, a szülei nagyon vallásosak voltak. Így elmondása szerint ez mutatta meg az utat, hogy a hit minden bajon átsegít.

Gyermekkorában az ima, a vallás gyakorlása úgy hozzátartozott a mindennapokhoz, mint a napi munka. A család rendszeresen járt templomba, Istenben bíztak, és nekik köszönték mindazt, amit elértek az életben. Dédpapám egész életében istenfélő ember volt: „A Drága jó Istenhez kell folyamodni, tőle kell kérni, imádni kell, Ő az, aki mindig meghallgat” – mondogatta.

Akkor sem ingott meg a hited Istenben, amikor az életedben nehézségek adódtak? – kérdeztem tőle. mert én tudom, hogy nem volt mindig egyszerű az életed, sok nehézségen kellett átmenned ahhoz, hogy most itt ülhess nyugodtan a dédunokáddal...

„Soha nem éreztem kételyt Isten iránt, akkor sem, ha nehéz idők jártak a fejem felett, de valóban sok nehézség árán ülhettek most itt Veled. Még akkor sem ha-

ragudtam rá, amikor elsőszülött fiamat elvesztettem, csupán pár napra születése után, de Isten kárpótolt nagyapáddal, Jánossal és kisebbik fiammal, Miklóssal.”

» *Gondolod, hogy Isten jelenléte az életedben köthető ahhoz, hogy immár 97 éves vagy? Ad Neked valamilyen pozitív energiát a mai napig is?*

» „Igen, nélküle nem lehetnék most itt. Minden boldogságomat tőle kértem, és kaptam is, az Ő hatalma alatt éltem az egész életemben, az Ő boldogsága alatt. S tőle kaptam meg a hosszú életet, amely reményeim szerint száz éves koromig is tart majd...”

A mai napig is Ő élte, talán Ő ad erőt, hogy ilyen idős korban is ellátom magam, és minden vasárnap a misén tisztelegyek az Urunk előtt. Akkor is ott vagyok, ha épp gyengélkedem, ott kell lennem, úgy érzem. Isten házában érzem jól magam. Szerintem nem az az igazi hit, hogy ha valaki vasárnaponként elmegy a templomba, s ott imádkozik. Én a nap minden percében hiszek, és elmondok egy imát, bárhol is legyek.”

» *Mikor érezted magadhoz Istent a legközelebb? Mikor érezted a legintenzívebben a jelenlétét, mikor kellett a legtöbb erőt kapnod tőle?*

» „Amikor a legjobban szükségem volt Istenre és az Istenben való hitemre, az az 1944–1947-ig terjedő fogság időszaka a Szovjetunióban. Bármilyen nehézségbe kerültem, csak hozzá folyamodtam, Isten segítségével nélkül nem éltem volna túl a borzalmakat. Barakkokban fapriccseken saját rongyos kabátunkkal takarózva aludtunk az embert próbáló mínusz 20–30 fokokban. Erdőirtást végeztünk napi egyszeri étkezéssel, mely többnyire csalánleves volt korpaszemekkel. Borzalmas volt látni, ahogy reggel tucátjával vitték a betegségtől, éhségtől gyötört, majd megfagyott, halott honfitársaimat a tömegsírokhoz... Ezt volt nehéz túlvészelnem.

A nehéz gyermekkorom, majd e kízó fogság után már semmi nem okozott nekem problémát, szenvedést. Megedzett az élet, de Isten mindvégig velem volt; a hitemért cserébe reményt kaptam, és ez a remény még ma is bennem él. Hiszen mindenki tudja az örökbecsű mondást: a remény hal meg utoljára.”

Dédpapám ráncosodó arcán könny csordul le, a fogait szorítja...

Szabolcsi Gabriella Szandra
A képen Holló László Szent család (1923) című festménye

Feledésbe merülő húsvéti népszokások

A húsvét a keresztény-keresztény világ egyik legnagyobb ünnepe, Jézus feltámadásának ünnepe. A zsidók a pászkaünnep alkalmán emlékeznek meg az Egyiptomból való szabadulásról. A kovásztalan kenyér ünnepének is nevezik, mivel a zsidóknak annyi idejük sem volt az Egyiptomból való távozáskor, hogy kenyérüket megkelesszék; vízből és lisztből gyúrt pászkát ettek.

Az eredeti zsidó húsvét természetünnep volt, az aratás kezdetét ünnepelték vele. Ilyenkor rendszerint bárányt ettek, mellé pedig pászkát és keserű salátát tálaltak. A keresztény-keresztény húsvétot évenként eltérő időpontban ünnepeljük; húsvétvasárnap rendszerint a tavaszi napéjegyenlőséggel egybeeső vagy az azt követő holdtölte utáni első vasárnapra esik. Neve onnan ered, hogy ekkor ér véget a negyvennapos böjt, a hústól való tartózkodás.

Mint minden nagy ünnephez, a húsvéthoz is több népszokás tartozik. A legismertebb a locsolkodás. Ez magyar területeken a legnépszerűbb, más országokban is ismeretes. Egy 17. századi emlékünkből is szerepel; a locsolás ősi termékenységvarázslás, megtisztulásszimbólum is. A termékenységgel függ össze a néphagyományban a nyúljelkép. A locsolkodás évtizedekkel ezelőtt még úgy zajlott, hogy vödör vízzel öntöttek le a lányokat, vagy az itatóvályúba dobták őket, pedig ők e jeles alkalomra a legszebb ruhájukat öltötték magukra... Mára e hagyomány kihálóban van; a parfümmel, kölnivel locsolkodás szokása is kezd eltűnni. Szokás locsolóvers mondása is. Ennek több változata (humoros, engedélykérő stb.) ismeretes.

A locsolkodásért hímes vagy piros tojás ajándékozni, elterjedt szokás. Régebben kézzel díszítették a tojást, hímezték vagy festették, napjainkban a csokitojások a legelterjedtebbek. Egy legenda szerint mikor Jézus a keresztfán függött, egy asszony egy kosárnyi tojással

arra sétált. Az elé tároló látvány megindította, letette a kosarat, és imádkozott. Miután befejezte, folytatta útját, és ekkor vette észre, hogy a kosárban lévő tojások mind pirosak lettek. Jézus vére csöppent a tojásokra, ezért szokás pirosra festeni azokat. A húsvéti piros tojás nagyon szép szerelmi zálog is, így a piros a szerelmet, összetartozást is jelképezheti.

A kókányolás során a legények az ajándékba kapott tojásokkal játszottak. Két tojást kocogtattak össze, s akié eltört az volt a vesztes. Kókányolásnak hívták a tojásvágást is. Ilyenkor a tojást a fal tövébe rakták, és öt tyúklépés távolságból pénzzel dobálták. Akinek benne maradt a pénzérméje a tojásban, az nyert. Szokás volt még a vesszőzés, vagy zöld ág hordása is. A legények fűzfavesszőből font vékony korbáccsal, sibával ütögették meg a lányokat. Ugyanúgy, mint a locsolkodás szokása, ez is régi termékenységi varázslás volt. A lányok ezekre a vesszőkre szalagokat kötöttek, majd borral vendégelték meg a legényeket.

Hagyomány egy fehérvasárnapi szokás is. Egykoron a lányok komatálát készítették, és elküldték egymásnak. A tálra tojás, kalács és ital került. Akik átadták egymásnak a tálát, örök barátságot kötöttek. Ettől kezdve magázták, és komának szólították egymást. Innen ered a komámasszony kifejezésünk.

Barna Hajnalka
A kép Boda Adrienn felvétele

Egy sikeres lépés ...

ELÁN

...az állatokért

A Debreceni Református Hittudományi Egyetem (DRHE) másodéves intézményi kommunikátor szakos hallgatói által szervezett ELÁN, azaz az „Egy lépés az állatokért nap” című rendezvény sikerrel zárult.

Mintegy másfélszáz érdeklődő vett részt az április 14-ei programon. A hallgatók adománygyűjtést is szerveztek. Az Együtt az Állatokért Állatvédő Közhasznú Egyesületnek végül 250 kg tápot, 40 kg rizst és száraztészta, 35 kutyakonzervet adhattak át. Mindez a menhely lakói számára egy hónapra elegendő élelem. Játékok, edények, nyakörvek, 120 kg körüli újságpapírt és gyógyászati segédeszközök is gazdagították az adományt. A Kartács utcai Lovasakadémia Kht. lovasai használt lótakaróikat ajánlották fel. Csak a helyszínen 30.000 forintnyi pénzadomány gyűlt össze.

A rendezvény folyamán elsőként egy cica talált otthonra, további kettőre pedig foglалás érkezett, s a helyszínen három kutya is szerető gazdára talált.

A programok szórakoztatók és hasznosak is voltak egyben. A látogatók beszélgetést hallhattak az önkéntesség fontosságáról, a menhely lakóiról, az állatvédelemről.

A szervezők úgy döntöttek, ezentúl minden évben megszervezik az ELÁN-t az Együtt az Állatokért Állatvédő Közhasznú Egyesület számára. Sőt, PR-tevékenységgel segítik a menhely mindennapi munkáját, így a továbbiakban is üzemel majd az ELÁN weboldala: www.facebook.com/egylepes.

Tisztító víz

Otthon hagytam az esernyőmet. A buszon vettem észre, úgy gondoltam, hogy annyira nagyon nem fontos. Csak amikor ki kellett lépjek az esőbe, és ott kellett hagyjam a védelmező gimnázium falait, akkor jöttem rá, milyen jó lett volna, ha nálam van. Megvédett volna az éles, hideg cseppektől, amelyek lassan eláztatták a ruhámat. Siettem, ahogy csak tudtam. Az első pocsolókat még kikerültem, de amikor az eső egyre gyorsabban zuhogott, már arra sem figyeltem, hova lépek. Csak futottam, és megpróbáltam védekezni a víztől. Még ekkor sem láttam az erejét.

A csizmám hangosan csobbant egy tócsában, lassan átázott. A nadrágom is. Én pedig már nem siettem, hiába. Ennél vizezebb már úgysem lehettem volna. Mikor újra fedett helyen álltam, dideregve néztem ki az esőbe. Néztam, ahogy a víz lassan lefolyik mindenünnen. Beszalad az összes repedésbe, a vízfüggöny eltakarja előlem a világot. Sőhajtottam, sarkon fordultam, és beléptem az épületbe. Csak pár óra

múlva jöttem ki. Addigra elállt az eső. A nap már felszárította a várost.

A tetőcserepeken már nyoma sem volt a cseppeknek. A falakat semmi nem takarta előlem, fürödtek a fényben. A növények némán szívták be a meleget. A világot elárasztották a kedves fénytündérek. Táncoztak az utcákon, és meleg fényben fűrésztöttek a várost. Jó volt. Minden.

Az emberek újra kibújtak a házaikból, és mosolyogva sétáltak. Furcsa, érthetetlen érzés kerített hatalmába. Mintha megtisztult volna az utca, és én is. Az eső elmosta az összes rosszat. Lemosta a gonoszt a házakról, a mocskot a városról, a port a növényekről, és a bűnt emberekből.

Milyen jót tett ez a zuhatag! Minden megszépült tőle! A levegő is tisztább. Mosolyogva indultam haza. Egy-két perc múlva találkoztam az első gonosz emberrel. A szeme villámokat szórt. Én elkaptam róla a tekintetemet. Inkább a templom csilingelő hangjaira figyeltem, de jött a második gonosz.

A csizmájáról ömlött a sár, a szeme vibrált a dühtől, és én már nem voltam boldog. Magával vitte a boldogságot. És jött a harmadik is.

Sötét ruhában, koszos, sáros léptekkel, és gyűlöletes tekintettel. Majd egyre többen lettek.

Mire hazaértem, már nem játszott fény az utcákon, nem zöldelltek a bokrok, és a virágok, elvesztették a színüket. Zajos, hangos láрма öntötte el a várost, és a por nem engedte be a napot a világba.

Összeszorult a szívem. Mindezt azok tették, akik nem álltak kint, amikor esett az eső, bebújtak kicsiny csigaházaikba, oda, ahova nem tudott befolyjni a tisztító zuhatag. Az ő szívüket nem tudta átmosni. Nem tisztította ki a lelküket.

Így újra széthintették a rosszat. Hiába esett az eső, vannak, akiket már ez sem segít.

Molnár Sarolta Eleonóra

A szerző a DRK Gimnáziumának diákja

A költőnő műzsái

Elsősorban olvasni kell, kortársakat, klasszikust, sokat. Ezt a tanácsot adja a kezdő tollforgatóknak az irodalmi munkásságáért a Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt kitüntetéssel elismert költő és műfordító, *Karafiáth Orsolya*, irodalmi életünk egyik legsokoldalúbb alkotója.

Egyszerre van jelen a versírás, a próza, a dráma és a publicisztika területén, szoros kapcsolatban áll a média és a divat világával is. Karrieréről és szabadidőről, múltjáról, jelenéről és jövőbeli terveiről kérdeztem.

» *Mióta ír verseket?*

» Amióta megtanultam – technikailag – írni. A legelső megjelent versem idején nyolcéves lehettem, az általános iskolai tanító nénim a versben írt házi feladatokat leadta a helyi lapba, (akkor Halászelken laktunk), Csacsкасágok címmel. De komolyabban a gimnáziumban írtam először, mint majdnem mindig egyik kamasz. Publikálni egyetemista koromban kezdtem, szintén a tanáraink biztatására. Vilcsék Bétől és Szepes Erikától tanultam verstant.

» *Mely írók és költők inspirálják?*

» Sosem mások inspiráltak, de ha már előképeket kell keresnem, akkor megemlítem Tamkó-Sirató Károly gyerekverseit. Először olyanokat akartam írni, mint ő. Később már összeolvadtak a hatások – rengeteget olvasok ugyanis –, és mindenből azt veszem ki, ami számomra a legérdekesebb. Emily Dickinson szikár, magányos formái, Mascha Kaléko dallamossá oldott fájdalma, Georg Trakl örülettel határos lírai képei, vagy akár Else Lasker-Schüler extatikus lángolása egyaránt hatott rám. Ady Endre, József Attila, Babits Mihály, Arany János, Berzsenyi Dániel és Vörösmarty Mihály mind-mind nagy favoritok. A kortársak közül Kemény István és Kántor Péter az, akiket nagyon szeretek. De rám legalább ugyanilyen erővel hatott a popkultúra, a képzőművészet is.

» *Vannak műzsái? Mintáz szereplőket élő személyekről?*

» Amikor szerelmes verseket írok, mindig az aktuális kedvencem a műzsa, írnám ösztönösen, de ez csak felerészben igaz. Igazából – mivel nálam élesen elkülönül a lírai én és a valós én – nem igazán vannak konkrét műzsáim. Sokkal inkább készítek alkotásra egy jó zene, egy kibontakozó kép, vagy egy furcsa vízió...

» *Saját bevallása szerint Kultúrdémon, hiszen igazán sokoldalúan tevékenykedik: író, újságíró, költő és 'mé-*

diasztár' egy személyben. Ezek közül melyik áll Önhez legközelebb?

» Minden szerepem csak szerep, ekképp is bánok velük. De azért változik, éppen melyik van előtérben. Mostanában a publicista, író, műsorvezető kép hangsúlyosabb. A szerepek nyilván választások, az aktuális mozgató meg leginkább. Nincs fél-szerep, mindegyikben egyaránt – szigorúan az adott pillanatban – ott vagyok. De alapvetően versírónak gondolom magam, minden további ebből bontakozik ki. Jelenleg leginkább a dalszövegírás mozgató meg, épp a napokban fejeztünk be két Napra-számot, a zenét Both Miklós, a szöveget én jegyzem.

» *Különleges a stílusa, öltözködésben is. Számos divattervezővel dolgozott már együtt, gyerekkorában pedig önmagának tervezte a ruháit. Tervezi, hogy kollekciót adjon ki?*

» Amíg komolyabban nem dolgoztam együtt tervezőkkel, megfordult a fejemben. Azóta viszont beláttam: mindenki azzal foglalkozzon, amihez ért. Soha nem tudnék olyan ruhákat álmodni, mint Németh Anikó (Manier), nem lennék olyan kísérletező, mint Tóth Virág, és nem tudnék az anyagokkal olyan játékokat űzni, mint Szilas Rita (La Masni). Viszont jó alapanyag vagyok, inkább hordom az ő kreációjukat.

» *Közismerten szeret utazni. Az egyetemen észtil is tanult, néhány éve fél évet töltött Berlinben, a karácsonyt*

pedig szokás szerint Angliában ünnepelte. Melyik útja volt eddig legnagyobb hatással Önre?

» Mindegyik út másképp hat. Néha arra gondolok, hogy inkább az úton levés maga izgat. Amúgy kényelmes típus vagyok, szeretek visszajárni a megszokott helyekre, Baselba, Berlinbe, Bristolba... Egy időben – egy évvel ezelőttig – annyit utazgattam, hogy kicsit elegendő is lett belőle. De tény, hogy repülőn, vonaton egész jó gondolataim jönnek, amiket érdemes leírni. Szerintem minden nagyváros – mert elsősorban ezek vonzanak – nagyon hasonló, legalábbis én hamar megtalálom bennük az otthonosság érzését...

» *Néhány éve sportkommentátorként is kipróbálta magát. Sportol? S szokott nézni közvetítéseket?*

» Egyáltalán nem sportolok, nézni pedig egyáltalán nem szoktam ilyesmit. A közvetítésbe véletlenül csöppentem, azt hittem, más típusú beszélgetéshez hívnak. De ha már ott voltam, gondoltam: miért ne?! Amúgy egyszer megjelent egy versem, a Futballada az Élet és Irodalom akkor még létező sportrovatában. Egyszer valaki azt mondta nevetve, hogy én sosem tudok a sportrovatban publikálni. Fogadtunk – én nyertem.

» *Szabadidejében miket szeret olvasni?*

» Rengeteget olvasok, rengetegfélét. Jelenleg éppen blogot vezetek ezekről, a Magyar Narancs oldalán, komplett címen. A projekt neve 52, tehát egy éven keresztül hétről hétre találok vagy készítek egy fotót rólam, és ennek kapcsán írok egy-egy szerzőhöz fűződő érzéseimről. De tényleg, krimi, a verseken át, történelmi könyvektől a nagyregényekig: minden érdekel.

» *Most milyen műveket tervez kiadni?*

» Épp egy regénytrilógiát írok, első része idén októberben jelenik meg. Versekkel folyamatosan foglalkozom, és írom a drámám, a tavaly díjnyertes Macskadémon horror-vígmusical gyerek-felnőttkönyv változatát...

» *Mit tanácsol kezdő újságíróknak, költőpalántáknak?*

» A tanácsom elég banális, de nekem is tanácsolták, és bevált: elsősorban olvasni kell, kortársakat, klasszikust, sokat. Kell pár külső szem, aki ránéz a dolgainkra, és akikre adott esetben hallgatunk is, valamint jó adag kitartás sem árt, mert a siker, ha jön is, csak nagyon lassan...

Gyémánt Zsófia, a DRK Gimnáziumának diákja
Fotó: Koronczai Endre

Ötéves a Lícium

Az életben sohasem lehet tudni, hogy a jelenben elkezdett munka, törekvés és cél vajon beteljesedik-e a jövőben, eljutunk-e a próbálkozás nehézségeinek túlságos útján a sikerig. De mi is a siker? S vajon kinek akarunk bizonyítani? A külvilág által meghatározott kíváncsiak alapján kell-e mérnünk magunkat, vagy létezik egy magasabb mérce, mely a világ összes sikerkritériumát felülmúlja? S vajon csak akkor lehetünk-e igazán boldogok, ha megszeretnek bennünket, vagy ha mi leszünk képesek elfogadni magunkat?

A *Lícium* Médiaportál (www.licium.hu) a *protestáns értékrendet* vallva és szem előtt tartva, az igényességet és a *minőségi újságírást* célul kitűzve kezdte meg működését 2007 áprilisában. Öt év telt el azóta, fél évtized,

mely egy ember, egy gyermek életében is nagy idő. A gyermek a felnőttektől tanul, az új sajtótermékek elődeik hibáiból. A *Lícium* mindig igyekezett nyelvi, stilisztikai szempontból is megmutatni: lehet és kell is társadalmi problémákról, kulturális, maradandó értékekről írni, helyesen és szépen, ahogy csillag megy az égen... Mai rohanó és sérülékeny világunkban nehéz terhet vállalt ezzel a *Lícium*, de erős hittel igyekszik példát mutatni az újságíró szakma, főleg a leendő sajtómunkások számára. S mit nevezhetünk sikernek az internetes újságírás világában? A *2007-es Év Honlapja* különdíj a külvilág elismeréseként érte a portált, s az, hogy évről évre egyre több írás, videó és hangfelvétel gazdagítja integrált médiafelületünket, tanúsítja:

sikerült szellemi-lelki táplálékot adni a minőségi újságírást fontosnak tartó és igénylő olvasók számára. A siker valahol ott kezdődik, amikor magunkba nézve kijelentjük: megtettünk mindent, hogy ne szégyenkezzünk. Fél évtizede próbáljuk megmutatni: így is lehet élni és alkotni. S talán csak így érdemes...

H. E.

licium
médiaportál

Ecsetvonásait szíve vezette

Beszélgetés dr. Ujváry Zoltán professor emeritus-szal

„A 20. századi magyar képzőművészet egyik legeredetibb, legmagyarabb és egyszersmind leeurópaibb alkotója” – írja dr. Ujváry Zoltán professor emeritus a Munkácsy- és Kossuth-díjas Holló László festőművészről „Festő élsz ekképpen...” című, a művész születésének 125. évfordulójára megjelent kiadvány köszöntőjében.

Dr. Ujváry Zoltán néprajztudós Holló László szellemi örökségének legfőbb gondozója. A napokban, azaz Debrecen város napján kimagasló értékű oktatói, kutatói, vezetői és közéleti munkássága elismeréseként Pro Urbe-díjjal tüntették ki.

» *Hogyan kezdődött ismeretsége Holló László művészetével, valamint személyével?*

» Amikor egyetemi hallgatóként Debrecenbe érkeztem, az ötvenes évektől kezdve rendszeresen eljártam tárlatokra, természetesen nemcsak Holló László, hanem más művész kiállításaira is. Megismerkedtem Holló László festményeivel, és az ő neves személyével is. Hál' istennek, voltak olyan barátaim, akik bemutattak neki, és lehetőséget teremtettek arra, hogy ellátogathassak a műtermébe. Ez az esemény volt kezdetek kapcsolataimnak. Nyilvánvalóan lassan, fokozatosan alakult egyre szorosabbá a kapcsolatunk, évek alatt mélyült el a barátságunk.

» *Mi az, ami a festőművészen a leginspirálóbb volt professzor úr számára? Hogyan vált barátságuk egyre erősebbé?*

» Mindketten gömöri származásúak vagyunk, így a közös táji gyökerek is ös-

szefűztek bennünket. De ami a legfontosabb: összekapcsolt minket a parasztság és a magyarság élete, múltja, történelme. Holló László mint művész, én pedig mint néprajzkutató viseltem szívemen a parasztság és a magyar emberek sorsát. Művészetében, alkotásaiban a magyarság fontos történései mind-mind fellelhetők, művei összekapcsolódnak a történelemmel. Történelmi, irodalmi, zenei alakokat – Szent Istvánt, Koppányt, Petőfi Sándort és Bartók Bélát – is megörökített festményein, az egyház és a pogány világ ütközése is alkotásainak témája volt. Nagyon fontos volt számára Krisztus, a hozzá kapcsolódó jelképek megörökítése, említhetem például a Krisztus feltámadása c. festményét.

» *A művész halála után hagyatékának, örökségének legfőbb gondozójává vált.*

» Érzelmileg teljesen azonosultam vele és művészetével. Nagyon boldog voltam, hogy az ő közelségében élhettem, és hogy élete végéig mellette lehettem. Nem beszélve arról, engem oly' szeretettel fogadott, hogy unokájának nevezett, úgymond unokájává fogadott. Számos

alkotása, grafikája, festménye hátlapjára odaírta: „Zolikának, unokámnak szereztem. Laci bácsi.” Mind a mai napig fontosnak, sőt természetesnek tartom, hogy emlékéit, kultuszát ápoljam. Nemcsak amiatt, mert unokájának tartott, hanem azért is, mert óriási művésze, meghatározó alakja volt a 20. századnak. Bár a Rákosi-rendszer, az új politikai korszak úgymond kiközösítette a művészeti életből, soha nem készített sztálinistákról alkotásokat. Nem alkudott meg sohasem: ez mutatja emberi nagyságát.

» *A bibliai, történelmi, alföldi témájú festmények, valamint grafikák őrzik Holló kézjegyet. Melyeket nevezhetjük mégis a legjelentősebbeknek?*

» A magyar parasztság életét mindig a szívén hordozta. Nemcsak annak okán, mert jellegzetesen magyar vidékről, Kis-kunfélegyházáról érkezett, hanem amiatt is, mert átértette a parasztság, a szegény emberek – élete során tapasztalt – nehézségeit, gyötrelmeit, s ábrázolta képein e népréteg életét és kultúráját. Alkotásait áttekintve pontosan fel- és megismerhető a magyar paraszti élet, múltunk különböző korszakaiban. Lucernakaszálás idején (1928), Kaszáló parasztlak (1957) – e képek nem egyszerűen ábrázolnak egy-egy jelenetet: mindegyik magában rejtje a parasztság korabeli nehézségeinek, életének mozzanatait, egyszersmind ezek üzenetét, a paraszt emberek sorsát. Alkotásaiban a Biblia és a mitológia éppúgy jelen van, mint a magyar történelmi múlt, a művész egyes alkotói korszakainak magyar jelene; a magyar haza.

Harmati Edina

Fent: Ujváry Zoltán portréja.
Bényi Árpád festménye

Szép volt magyarnak

(Holló László festőművész emlékére)

Szép volt magyarnak. Forró arcán szikrát gyújtott a keleti szél.
Szomorú országot kapott,
de nem adta volna semmiért.

Táltosi, mély szemmel ámult
kivirágzó, csupa gyászon;
ostorra lett ő is, úr lett
átkos lelkifurdaláson –

mint Bartókok s Ady Endrék,
kiket megillet példaszó.

Úszott lelkünk horizontján:
viharban táncoló hajó,

makacs hitéhez ocsúdva,
tépetten, méltóságosan.
Olyan volt, mint a bor, ha forr,
s mint kamasz varázsló, olyan.

A szélnek ő adott erőt,
hogy fújjon át hitet hazán.
Elfutni nem tudott soha,
szép volt magyarnak. Szikra tán.

Vitéz Ferenc

Néha mindenki életében eljön az a pillanat, amikor kétségbeesésben kapkod az emlékei után. Van, hogy elkezdünk naplót vezetni, vagy fényképek egész sorát löjük el. Ilyenkor mágikus erejű minden egyes gondolat és kép, mert azt hisszük, ebben benne van minden érzés, szag, illat, amelyet a pillanat nekünk adott.

Férfikoromban akadt kezembe egy ócska, az idő vasfogától már igencsak megkopott golyóstoll, amelyet még gyerekkoromban ajándékozott nekem nagyapám. Kattogtattam, próbáltam néhány irkafirkát az papírra vetni, de már nem volt benne elég szufla, hogy bármit is megidézzek vele. Nem is bajlódtam tovább, elsüllyesztettem a többi, hangzatos márkákkal és szlogenekkel teleszittalt írószközöm közé.

Napokkal később, mikor egy ismerősöm kérte, jegyezzek le neki valamit, ismét a kezembe került a leharcolt portéka. Néhány nekifutás után azonban újra visszatért társai mellé, és inkább ceruzával álltam neki a lekarcolandó szavaknak.

Később a cimborá kérte, adjam oda neki, a diktált szöveget, s ha lehet, tollat is hozzak. Kikaptam fiam kezéből az ákombákomok urát, amivel épp egy üres lapra firkált. Megrökönyödve vettem észre: a nagyapa ajándékát hoztam elő. A toll nem fogott, de mire észbe kaphattam volna, Marci, a cimborám talált zsebében egy írót, s visszaadta a kísértő golyós csodát. A becsapódó ajtónak hátat fordítva, a markomba néztem, és megbűvölve, percekig mozdulni sem bírtam. Észre se vettem, hogy közben feleségem a kölykökkel a parkba indult.

Merengésemben ezernyi szín, illat, arc, név és még megannyi emlék idéződött fel bennem. Az asztal fölé görnyedve fehér lap bámult rám. A kezem elindult, a toll újra fogni kezdett. Rajzoltam első csókot, barátokat a Duna partján, mindent, amiről fiatal koromban azt hittem, örök. Egymást követték a teleírált lapok, és bár sosem voltam nagy művész, akkor mégis úgy éreztem, minden egyes vonal lélegzik a kezem alatt. Már az utolsó görbét húztam, eljutottam a jelen

Az örök

Táncoltat sugarat

(Kövér József Holló László-szobrához)

Szigorú lehet a fény, ahogy
homlok alá gyűjt ezer napot,
századnyi szép kísérteteket;
s megmutatja, hogy a fény lehet
makrancos álom, szemrésnyi báj,
mi nem tagadja, hol, mikor s mi fáj.

Ráncokban táncoltat sugarat,
mi bűt-bájt és lelket is kutat;
megcsiklandozza a végtelent
folyó ágyában s üveghegyen,
viharos égen, kazlak tövében,
lovak és kutyák tekintetében.

Nézem a kalapot, a büntelent,
hogy fénytől védve is fényt terem;
vihart igazít homlokához,
udvarló fiúkét a lányhoz;
s míg rendet vág a tócosi tájon,
csodálkozik egy katicabogáron.
Megszolgálni tudta álmait,
hogy színnek már nincs határa itt,
hogy szegények büszke pártja vált
szív s az ész között komisz határt,
s nem lehet szelíd, ki nem vadult
és igázni nem tudott vad úrt:
igázni bünt és igézni fényt;
s ha bánat űz is, kolibriként
verdesni ecsettel álmokat.
Hogy megélni mindezt: áldozat...

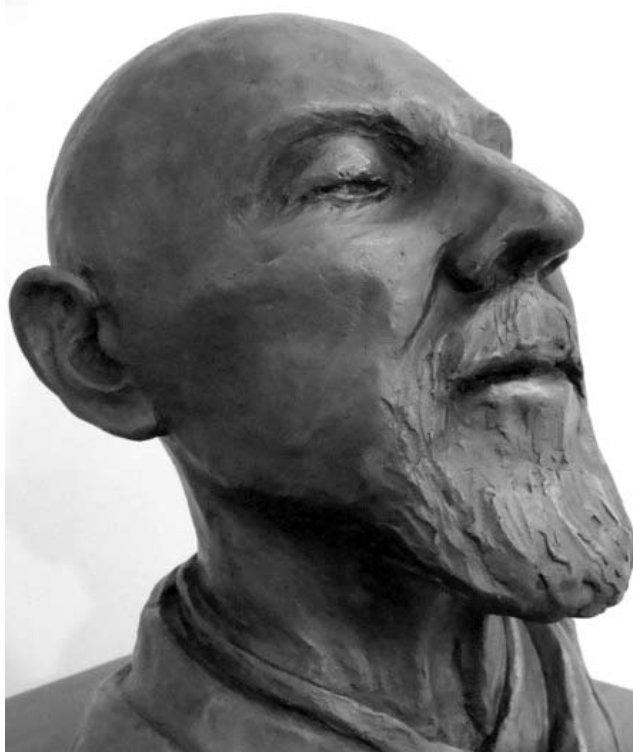
Erről is szól hát a szobor álom –
én minden léptemmel megcsodálom.

Vitéz Ferenc

Képek:

- Holló László portréja. Kövér József szobrászművész bronz alkotása
- Kaszáló parasztok (1957)

Vihar

(Holló László Vihar előtt című festménye alá)

zeng az égi óceán
dúl a szél a réten
hullni látom sorsomat
csontot zúzó légben

kerget élt félelem
félelem a végtől
az ostoros villámtól
a fenyítő égtől

fent lánkol a magasság
lent remegnek a lovak
tehetetlen az Isten
ez a búsképző lovak

rejtőzik a gondolat
mint a vad a nádban
mind eltűnünk hamarost
riadt bujdosásban

Erdei Sándor

Csinosítja bőrét...

(Egy Holló-akt mellé)

Csinosítja bőrét a fényhez,
emlői vért is megigéznek.
Arcára ült bűbájós álom,
s megrettent a dal kinn, az ágon.
Ajka vörös bimbó, haja ében –
szörnyek tanyáznak tekintetében:
öreg vágjak s gyermekkor szörnyei.
A hűvös fényt homlokunk könnyezi.

Vitéz Ferenc

eg toll

képeihez. A toll megtorpant. Nem fogott többé. Évekig nem került az orrom elé a vén penna, se annak terméke.

Sokáig gondolkoztam, miért történhetett ez épp akkor velem. Tegnapig nem sikerült erre rájönnöm. Épp a születésnapomat ünnepeltük. A fiam csomagot adott át. Album bukkant elő a színes papírok fogságából. A borító alatt pár sor állt: „Az élet talán olyan, mint egy törekeny üveglap. Messziről csillog, és egyre gyorsabban próbálunk lépkedni rajta, hogy közelebből láthassuk, de a nagy sietségben csak azt vesszük észre, hogy mohóságunk alatt az üveg megrepedt, és minden egyes lépés a húsunkba mar.

Amikor már eleget mentünk, és a kerethez érkezünk, ismét visszatekintünk, és ugyanaz a csillogás ragyogja be lelkünk sötétebb részét, amelyre a startvonal óta vártunk. Ettől fogva már nem törődünk semmilyen fájdalommal, hiszen a cél mindenért kárpótol.” Lapoztam, s a szemem könnybe lábadt. Azok a rajzok és sorok, amelyeket évekkel ezelőtt húztam, mind ott voltak, és mellettük a fiam

fényképeket helyezett el mindenről, amiről ez a képes krónika beszámolt. Benne volt az életem, de néhány üres oldal még üresen állt.

Talán valamit kihagytam? A fiam ennyit válaszolt: – A történetnek még nincs vége. És csak mosolygott. Ekkor remegő kézzel elővettem az aznap helyrehozott vén tollat. Kértem az írószerésztől: a betétet ne cserélje ki benne. Félve húztam az első vonalat, s ámulatba ejtett, hogy újabbakat sajtol ki magából az én tollam.

A mű mára teljes, minden benne van, amit az ember öregkorára kívánhat. Sokszor elgondolkozom: van-e annál nagyobb kincs az életben, mint az, hogy van mire emlékeznie?

Az öreg tollat a fiamnak adtam, kértem, tegye az íróasztala fiókjába. Talán egyszer majd őt is rabul ejti az, ami engem az ő korában.

Seres Krisztián

Nekünk szól, rólunk szól

„A nagy földgolyón csak egy kis darab
De ez az otthonom, és mindig az is marad”

Egy műsor rólunk, nekünk. Adás, amelyben nem majmolunk senkit, amely nem indít hadjáratot az épagysejtjeink ellen, egy műsor, amely játékos és szórakoztató formában segít megismertetni Magyarországot a könyveket nem kedvelő embereknek (is), illetve egy program, amely minden generáció nosztalgizálására tökéletes.

Ez pedig az m1 nemrég megszületett gyermeke, a *Magyarország, szeretlek* (egyébként a holland I love my country című vetélkedő formátumára alapul). Ezekben a dekadenciára is hajlamos időkben tényleg szükségünk van arra, hogy a megmaradt hagyományainkat, értékeinket, illetve a feledhetetlen hungarikumokat fel-felcsillantsa a média, mosolyt csalva ezzel a magyar emberek arcára. A *Magyarország, szeretlek*: jól felépített vetélkedő, izgalmas játékokkal, emlékeket idéző videókkal, képekkel, dalokkal telve. Már maga a stúdió olyan atmoszférát teremt, amellyel felsorakoztatja hazánk egyediségét: a színek, a képek, a díszlet, a szürke marha, a boroshordók, a Gömböc... és még sorolhat-

nám. A műsor varázsa továbbá, hogy a magyarságból adódóan kerülnek a trágárságot, az anglicizálódást, továbbá minden olyan szót, vagy kifejezést, amely ma vált divatszóvá. Ebben a műsorban nem hallani egyszerűen, hogy „lájk”, „kúl”, „filing” vagy egyéb nyelvtromboló szörnyeket.

Pár szó az egész felépítéséről. Két csapat ütközik meg egymással, a piros és a zöld. A két csapatkapitány: mindenki „Apukám”-ja, azaz a rádiós fenegyerek Csiszár Jenő a zöld oldalon, és Jakupcsek Gabriella, a hasonló tapasztalatokkal bíró műsorvezető a piros oldalon. Ők három-három közismert csapattagot hívnak meg. Őket véleményem szerint nem afféle teljesítmény nélküli celebek, mert akik szerepelnek, mind-mind letettek valamit az asztalra. Az egész meghívódi bája, hogy alkalmanként meginvitalnak egy-egy fiatal színészt vagy zenészpálántát, akit még nem ismer az ország, ezzel is tágítva az átlag tévénéző művelődési horizontját. A műsorvezető is egy hasonlóan eddig talán nem annyira közismert színész – aki illik a műsor miliójébe –, Sente Vajk.

A Magyarország, szeretlek különböző játékokból épül fel, például vetítenek filmből vagy régi műsorokból jeleneteket, amihez Vajk feltesz egy kérdést, vagy a „Ki vagyok én?” című, amelyben a két csapatkapitány megpróbál két perc alatt minél több magyar élő vagy már elhunyt hírességet körülírni, hogy a többi csapattag kitalálhassa a személyt. Ilyen és ezekhez hasonló tudás alapú kis versenyfeladatok tarkítják a műsoridőt; a jelenlévő zenekar pedig eljátszik egy dalt instrumentálisan, amelyet két pontért a leggyorsabb játékos megfejt.

Először furcsának találtam a játékot. Nagyon az elején kapcsolódtam be, még valahol a második adás környékén, amikor még kiforratlan volt, kissé bugyutának is tűnt. Idővel azonban csiszoltak az egészen és ma már egy teljesen nézhető kis kvízzjáték vált belőle. Vasárnaponként adják, 20.15-től. Aki eddig nem nézte, meglehetősen legközelebb. Nézzünk kicsit magyart is! Hiszen: Magyarország, szeretlek, szeretlek!

Labancz László

Szívemnek kedves

Hamarosan itt a születésnapom. A huszadik. Ennek is nagy jelentőséget szoktak tulajdonítani, akárcsak a tizenkilencediknek vagy a huszonegyediknek. Családom minden tagja ilyenkor kíváncsi szemekkel érdeklődik: „Mit szeretnél ajándékba; mitől lennél boldog?” Legtöbbször elbolondozom a választ, de tegnap este, mikor lefeküdtem rendesen átgondoltam a dolgot. Boldog? Boldogság? Mi az?

Pusztán egy pillanat. Az a kellemes melegség, csak ennyi. Egy elillanó pillanat a szürke napok hosszúságában. Akkor érzem ezt, amikor a nyári nap ezerszínűre festi az eget; amikor a karácsonyi idill helyett állatkerti hangok uralkodnak a családi fészekben; amikor már nem bírok tovább futni, és pirosuló arccal kifekszem a pálya szélén a hideg földre; amikor anya felkapcsolja a szobámban a villanyt tanulás közben, hogy ne terheljem gyenge szememet;

amikor az ujjaim végigfutnak a nagy fekete zongora halovány billentyűin; amikor megpróbálhatom a pillanatot bezárni egy fényképezőbe; amikor becsatolom az utazóbőröndöm, és tudom: nagy kaland áll előttem; amikor a legjobb barátom már messziről köszön, és kézfogásra nyújtja a kezét; amikor csillagos az ég; amikor ceruzát és radírt foghatok, hogy lerajzoljam a fejemben bujkáló gondolatokat; amikor betűtengeren futtathatom a szemem, és útitársnak szegődhetek egy különc regényhős mellé; amikor a két öcsém kárörvendően vigyorog ügyetlenségemen, mert tudom: ők inkább sajnálnak, mint örülnek a balszerencsémnek.

Egyebet nem írhatok. Kergetőznek a gondolatok, s elalszom.

Másnap közlöm édesanyámmal, hogy, ha máskor is felkapcsolja nekem a lámpát, ha sötétben olvasok, akkor nem kérek semmi ajándékot.

Takács Zsolt

Kommunista egyházpolitikától az angyalszimbolikáig

Megjelent a Debreceni Református Hittudományi Egyetem Kommunikáció- és Társadalomtudományi Intézetének folyóirata, a Mediárium. A legfrissebb szám Múlt századi történetek rovatában Bartha Ákos Iskola a határon című írása – amelyben a sárospataki Faluszemináriumi Kéziratokban fellelt 20. századi felvidéki életutakat és dokumentumokat dolgozza fel – és Völgyesi Zoltán A kommunista egyházpolitika szakaszai Magyarországon 1948-tól 1964-ig című értekezése olvasható. A Hagymány és változás rovatban található Keresztes Hajnalka Johann Heinrich Fäsi lelkes munkásságáról szóló emlékezése Pestalozzi unokafivére a német reformátusok szolgálatában címmel, míg Berek Sándor kutatása a Cigány/roma népismeret megköze-

lítés címet viseli. Vitéz Ferenc írása a Kommunikációs színterek rovatban Angyali kommunikáció címmel Aknay János művészetét veszi górcső alá. A Szemle rovatban Oláh Róbert Egy német reformátor és kora című írásában Martin Greschat Martin Bucer-ről írt monográfiájáról, Vitéz Ferenc lejegyzett soraiból pedig az Átjárható határok (alcíme: Ünnepi kötet dr. Gaál Botond professzor 65. születésnapjára) és az Orando et Laborando (alcíme: A Debreceni Református Hittudományi Egyetem évkönyve a 472. tanévről) című kiadványokról kaphat képet az olvasó. A számot Aknay János Kossuth-, Munkácsy- és Holló László-díjas festőművész képei illusztrálják.

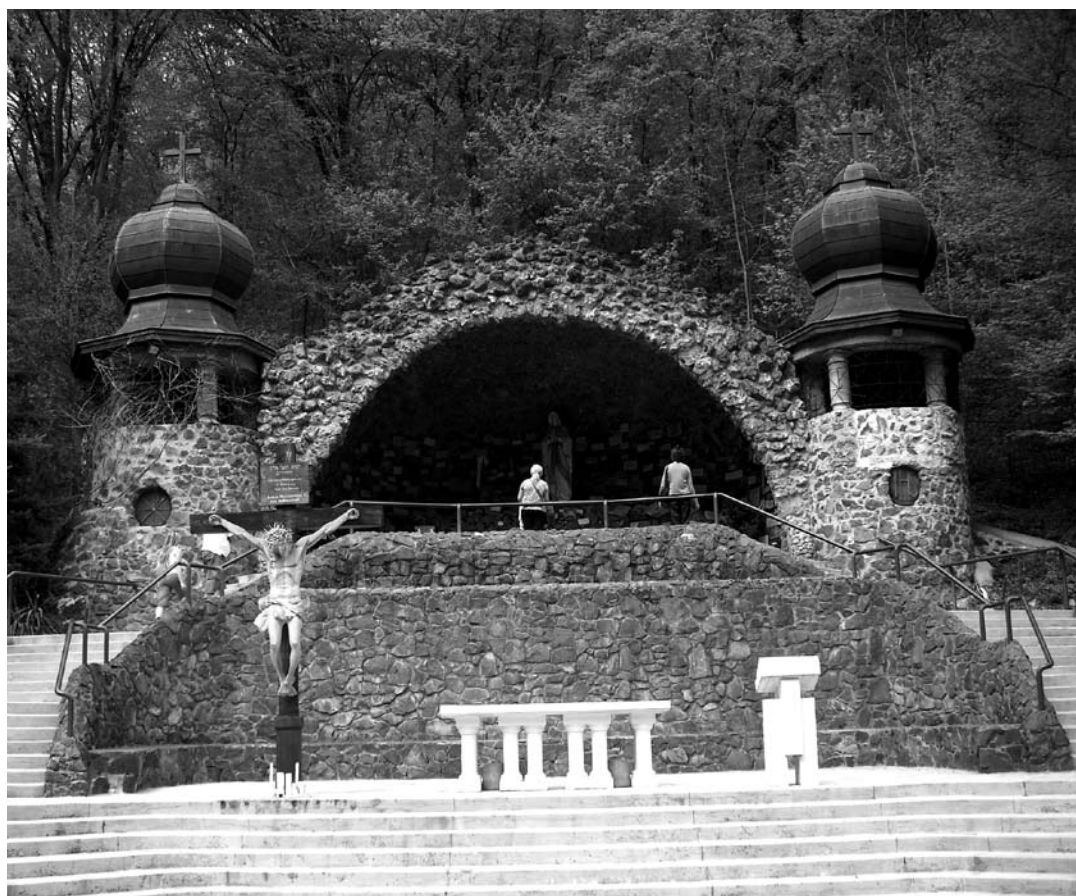
P. T.

A képen Fejes Márton felvétele

Mátraverebély – Szentkút

Eljött a tavasz, és ezzel együtt elérkezett a húsvét is. Igaz, az időjárás, nem tavaszt idézett, hideg, hűvös, borongós idővel köszöntött be az ünnep. Én a családommal húsvét első napján, a rossz idő ellenére, felkerekedtem, és elindultunk a Mátrába.

Barangolásaink során rájöttem: a Mátrában található falvak Magyarország gyöngyszemei, de ezek közül is Mátraverebély – Szentkút lopta be magát a szívembe. Ez a helység Nógrád megyében, a Cserhát és a Mátra találkozásánál, a Zagyva jobb és bal partján fekszik. Szentkút nemzeti kegyhely, Észak-Magyarország leglátogatottabb és legimpozánsabb búcsújáró helye. Ezt volt szerencsém ott jártunkkor meg tapasztalni, áhítattal és csodálkozva nézve a látottakat. Szinte úttalan utakon áthaladva találtunk rá erre a kegyhelyre, amely egy zsákutcában, erdővel körülvett területen fekszik. Öt részből áll: a legnagyobb területet felölelő tér egy minden oldalról emelkedővel körülvett katlanszerű tisztaon helyezkedik el. Itt találhatjuk a kutat, majd a tér másik oldalán lépcsőkkel övezve mesterséges barlangfülkéhez érünk. A másik, szemet és lelket gyönyörködtető látnivaló a szentkúti Nagyboldogasszony-templom. Megtekinthetjük még a ferences rendházat, a gyónatódutart, s végül az erdőben található forráshoz, a Szent László-szakadékhoz, kálváriához vezet az utunk. A hagyomány szerint 1091–1092-ben Szent László király ellenségei elől menekült, és egy szakadék fölé ért. Innen reménytelen volt a továbbjutás, de lovával ugratott egyet, ekkor fakadt az első forrás. Az első gyógyulás a XIII. században történhetett: a Szűzanya, karján a kis Jézussal, megjelent egy verebélyi néma pástornak, és azt parancsolta, ásson a földbe, és igyon az előtörő vízből. A fiú engedelmeskedett, és visszakapta beszélőképességét. 1210-ben a zarándokok sokasága miatt templomot építettek Mátraverebély faluban, s onnan körmenetben vonultak a Szentkút völgyben lévő forráshoz. 1258-ban ennek a templomnak már búcsúkiáltása volt. (Ezt az 1400-as évektől a legnagyobb búcsújáróhelyek kaphatták meg.) 1700-ban XI. Kelemen

pápa kivizsgáltatott néhány, Szentkúton történt csodás gyógyulást, és elfogadta azok valódiságát. 1705-ben felépült az első kőkapolna. 1758–1763-ig felépült a mai kegytemplom, s mellette a kolostor. 1970-ben VI. Pál pápa a kegytemplomot „basilica minor” címmel tünteti ki. A szentkúti barlangokban a mai kegytemplom fölötti hegyoldalon a XIII. századtól éltek remeték. A történelem forrágában kis időre a feledés homályába merült Szentkút, csak az 1920-as években virágzott fel újra. 1950-ben a diktatúra elűzte a ferenceseket, álmossította és szociális otthonná alakította a kolostort.

1989-ben tértek vissza a zarándokhelyre, akkor újult meg a templom külseje. A '90-es évek végétől fokozatosan megkezdődött a gyalogos zarándoklatok hagyománya. Ma húsvét ünnepén sok, a természet szépségét szerető, hithű ember keresi fel ezt a kegyhelyet. Aki ide ellátogat, úgy érzi: a jószág, a béke és a megbocsátás szigetére lépett. A ferencesek testvéri szeretettel fogadnak mindenkit.

*Kép és szöveg:
Szabolcsi Gabriella*

Titanic: az első – és egyetlen – hajóút

A Titanicnak magyar utasai is voltak. A tragédiát túlélte Reischl Mátyás, az egyik első osztályú étterem magyar pincére. Megmenekült továbbá a soproni Hoffer Lujza és a harmadosztályon utazó Kisik Antal és felesége, de sajnos a gyermekeik a tengerben lelték halálukat. Magyar vonatkozás, hogy a Carpathia, a Titanic utasainak mentésére siető hajó orvosa dr. Lengyel Árpád volt.

1912. április 2-án a Titanic utasszállító hajó próbaútja sikeres volt. Így hamarosan elindult első – és mint kiderült, egyben utolsó – útjára. Április 10-én délből indult el Southampton kikötőjéből New York felé az úszó palota. A Titanic este ért Cherbourgba, és ott újabb utasok szálltak a fedélzetre. Az éjszaka folyamán tovább haladt Queenstown felé, s ott szintén felvett utasokat, főleg kivándorlókat. A fedélzeten ekkor 322 első osztályon utazó, továbbá 277 másodosztályon utazó és 709 harmadosztályon utazó szemlély tartózkodott. A hajó éjjel 1 óra 30 perckor indult el Queenstownból, és a Roche Point mellett elhaladva Amerika felé tartott.

Április 15-én hétfőn az újságok meg nem erősített hírekre hivatkozva azt állították: a Titanicot baleset érte. Az első hírek szerint ütközés történt. Az emberek azt rebesgették, hogy az óceánjáró jégheggyel ütközött, de nem történt komolyabb baj. A következő nap kora reggeli óráiban végül megerősítették a hírt: a Titanic április 15-én 2 óra 20 perckor elsüllyedt.

Ezek a pusztá és száraz tények. Mindnyáján tudjuk – rengeteg könyv, illetve

Oscar-díjas filmfeldolgozás is született. (Zseniális publicistáink, így Kosztolányi Dezső és Márai Sándor, megrendítő írásokban reflektáltak a tragédiára. – A szerk.) Valószínűleg a Titanic nem ezzel akart híres lenni, de beírta magát a történelembe, világszerte ismertté vált története. 100 éve 2207 reménnyel teli ember szállt fel a luxushajóra, büszkeséget érezve, hogy ezen a csodálatos, óriási hajón utazhatnak, annak első útján. Semmit nem érzektek a világból, csupán élvezték a pompát, hallgatták a tenger zúgását, ismerkedtek egymással és az útközben felszállókkal, és csupán annyit érezhettek, hogy idővel egyre gyorsabban megy a hajó.

A nyugalmas napokat megtörte a váratlan ütközés, amit senki nem hitt el, hogy megtörténhet: a sima víz, a túl gyors sebesség, rossz döntések sora vagy az időjárás, a hold járása? Mindegy mi a magyarázat – a Titanic jégheggyel ütközve olyan károkat szerzett, amelyekkel nem tudott felszínen maradni és hosszas órákig tartó, életért küzdő, viaskodó csata után – elnyelték a habok. Az úszó csodát magába fogadva és annak koporsót adva, győzött a tenger. A Titanic nagy fájdalmat hagyott maga

után: a mentőcsónakok az utasok csupán felét tudta épségben kimenekíteni a süllyedő hajó fedélzetéről. Minden olyan gyorsan történhetett – menekülő, kiabáló, életükért harcoló embereket lehetett mindenhol látni, a magasban jelző tűzijáték fénye pattogott, míg a lelkekben a reményvesztettség és kétségbeesés háborgott. Egymást lökdösve, taposva mentették magukat vagy szeretteiket, de elkerülhetetlen volt: 1517 ember – csecsemőtől idősebb felnőttségig – fulladt meg végül, és lett örök nyughelye az Atlanti-óceán.

A Titanicnak magyar utasai is voltak. A tragédiát túlélte Reischl Mátyás, az egyik első osztályú étterem magyar pincére. Megmenekült továbbá a soproni Hoffer Lujza és a harmadosztályon utazó Kisik Antal és felesége, de sajnos a gyermekeik a tengerben lelték halálukat.

Mennyit mesélhetnének és meséltek is a túlélők, de annál többet, a tenger által elnyelt lelkek, de csak a kongó csend, vagy a hullámok zaja maradt hátra.

Faragó Melinda

A képen: dr. Lengyel Árpád hajóorvos (1886–1940)

Mese habbal?

„Egy előadás készüllete, úgy képzelem, olyan, mint egy szép tanóra, amely alatt mintha üvegharang borulna tanárra, tanítványokra, s ez alatt az üvegharang alatt nincs más, mint az elemzett vers vagy a megfajított kísérlés s néhány tucat emberi lélegzet. Úgy hiszem, rendezőt s színészeket is ilyenformán kell egy hónapra vagy kettőre a mű köré egy láthatatlan üvegharangnak összeráznia.”
(Németh László: A Galilei együttesének; 1956)

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy gyönyörű hercegnő, akit egy gonosz boszorkány varázslattal tartott fogva egy elhagyatott palotában, melyet hatalmas, áthatolhatatlan köfal vett körül. Egy napon arra járt egy délcég szőke herceg, bátor fehér lován, kinek füleit varázslatos hang ütötte meg. Leszállván lováról, a köfal résein át meglátta a hang tulajdonosát, aki nem maga volt az álomszép hercegnő. Azonnal beleszeretett, s könnyörgött a hercegnőnek: engedje be, de nem tudta, hogy a gonosz boszorka már figyelte, s csellel foglyul is ejtette azon nyomban, s a palota tömlöcébe vetette. A herceg végül leleményesen kiszabadította magát, s megüvta csatáját a boszorkánnyal: végül legyőzte. A hercegnőt nyomban feleségül kérte, s mikor megcsókolta, megtört a varázslat, a palota falai leomlottak. Felpattantak a herceg fehér lovára, s útnak indultak a herceg palotája felé, hogy boldogan éljenek, míg meg nem halnak, bla, bla, bla...

Ez mind szép és jó, csak az nincs megírva: vajon meddig várt a gyönyörű hercegnő az ő hercegére, s addig is mennyi kóbor szélhámost küldött el melegebb éghajlatra, s hány hercegnek hitt béka törte össze a szívét? S a legfontosabb kérdés: honnan tudta arról a bizonyos

hercegről, hogy Ő az!? Tehát hogy ő az igazi. Hisz ez az életünk örök nagy kérdése, hogy biztosan Ő az? Ő az igazi? A nagy Ő? S a leginkább kétségbeejtő kérdés: létezik vajon?

Vajon hány olyan szerencsés ember mondhatja el magáról, hogy ő megtalálta élete párját? S ebben az esetben a társuk is így gondolja?

A legtöbb kislány arról álmodozik, hogy majd egyszer felnőtt, találkozik élete szerelmével, s egy csodaszép esküvő után családot alapítanak. Nem minden kislány, de nem tévedek talán, ha azt mondom: sokan szép és boldog családról ábrándoznak a szeretett férfi oldalán. S vajon hány lány álma válik valóra? Szeretném azt hinni, hogy sokaké, de a mai világban, növekvő tapasztalataim után sajnos egyre kevésbé hiszek ebben a mesében. Pislákol még bennem ugyan a remény, míg látok boldog párokat, de minél több szerelem esik szét, s kovácsolódnak helyettük újra, annál bizonytalanabb vagyok... hogyan is működhet ez?

Hol az igaz szerelem, a nagy Ő? Vagy ez csak mese habbal? Kitalálták, hogy legyen célunk s reményünk? S miért a lányok hisznek ebben leginkább, s a fiúk kevésbé? Annyi kérdésem lenne, s bár tudnám, hogy valaki

tudja rá a válaszokat. S félek is egyben, hisz olykor jobb boldog tudatlanságban élni, mint a valóság kemény talaján.

Lehetséges-e egyáltalán egy életen át ugyanabba az emberbe szerelmesnek lenni? Ez itt a nagy kérdés. Hiszek benne, hogy igen, de úgy hiszem, ez olyan szerelem lehet, melyre nagyon kevesen képesek, s még kevesebben érdemlik. S úgy sejtem, ezek a nagy szerelmek legtöbbször plátóiak, s talán épp ezért tartanak örökké. Hiszek abban, hogy lehet szeretni valakit életünk végéig. S úgy gondolom, ha két ember szerelmes, megértik egymást, s később a rózsaszín köd leszállta után is szeretik egymást, s hűségesek, az igazi házasság. Életünk folyamán több emberbe is beleszerethetünk, de hogy végül ki mellett kötünk ki: az a lényeg!

Döntés kérdése, hogy megállunk, vagy az örök szerelmet kutatjuk, amiről úgy vélem, mindig csak ideiglenes. Előbb vagy utóbb a szürke hétköznapiak elmossák a rózsaszínt, s rajtunk áll, hogy ezt engedjük, tovább lépünk, s életünk végéig hajszoljuk a szerelem mámorító érzését, vagy harcolunk, hogy egyazon ember mellett néha újra felragyogjon a szívárvány...

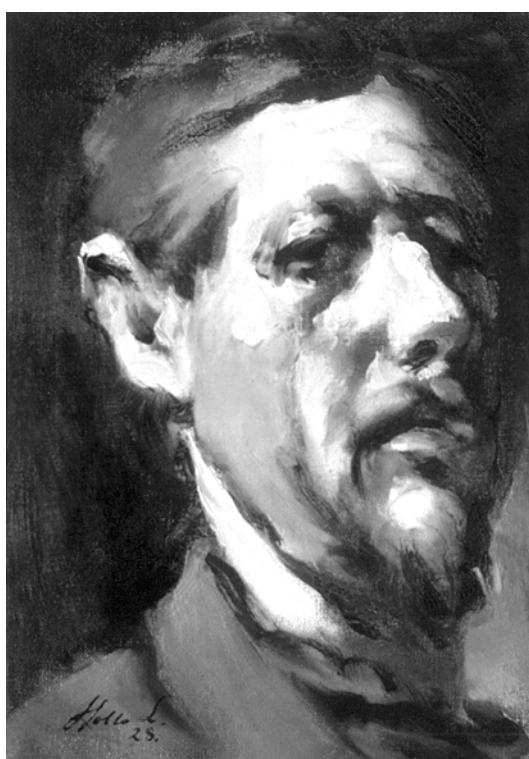
Tar Diána

Holló László 125 éve született

A Szinyei-, Munkácsy- és Kossuth-díjas Kiváló és Érdemes művész, Holló László (Kiskunfélegyháza, 1887. március 6. – Debrecen, 1976. augusztus 14.) 125. születési évfordulóját ünnepeljük idén. Ebből az alkalomból adjuk itt közre a zseniális művész grafikáiból összeállított minigalériát. S hogy minél több Holló László-művet csodálhasson az interneten is a képzőművészet-rajongók tábora szerte a világon, egy még bővebb, színes házi képcsarnok tekinthető meg Holló László festményeiből integrált médiafelületünkön, a www.licium.hu portálon. Holló László erősen kötődött a cívisvároshoz, hiszen olasz- és spanyolországi tanulmányútjai után 1914-ben Debrecenben telepedett le.

Mint Vitéz Ferenc művészeti író írta róla: „Az expresszív festőiség nyelvén szól hozzánk a paraszti sorsról, az egyediben is az általánost felmutató emberi szenvedésről, a történelmi és mitológiai kompozíciós témakeretekben megfogalmazott drámai látomásairól. Természeti képein felfedezhető az emberi indulatok viszatükröződése, portréin az egyszerű emberek méltósága jelenik meg, aktjain pedig nemcsak a klasszikus szépségfogalmakhoz való egyedi közelítését láthatjuk meg, hanem a test esendőségét és kiszolgáltatottságát is.”

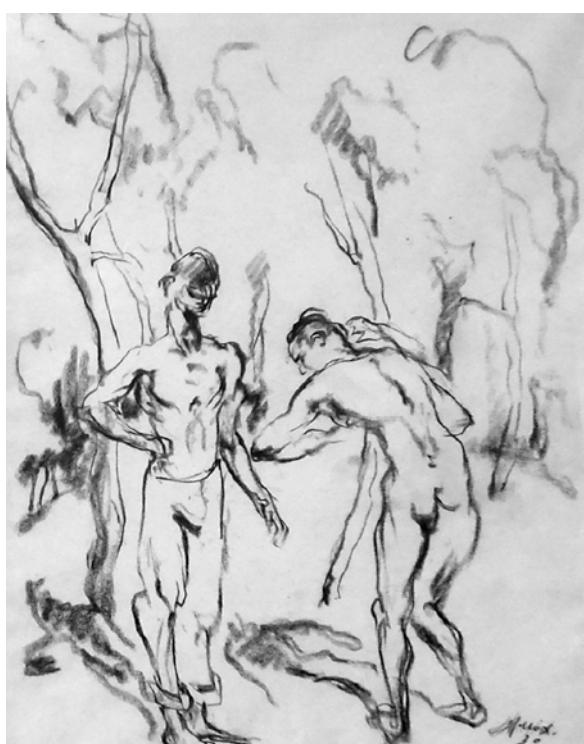
Interjúnk, illetve további, Holló Lászlóra emlékező anyagaink a 6-7. oldalon.

Önarckép (1929)

Koppány leverése (1937)

„Szerencsés vagyok: azt csinálom, amit szeretek”

Interjú Kondás Elemérrel, a Loki vezetőedzőjével

Tagja volt az 1995-ben bronzérmert nyert csapatnak, később pályaedzőként és edzőként dolgozott a kis-Lokiban. *Kondás Elemér* 2011 áprilisa óta ül a DVSC–Teva kispadján, akkor érték fel a Loki vezetőedzői feladatainak ellátására. Testhez álló feladatot kapott, ugyanis közel áll a szívéhez az egyesület. Azóta elképesztő rekordot állított fel. A 2011/2012-es szezonban minden fronton, így a bajnokságban, a Liga Kupában és a Magyar Kupában is veretlen, ráadásul egy közönség kedvenc, lokálpatrióta együttest kovácsolt fiaiból.

» *Idén ismét a törökországi Belekben készült a hajdúsági gárda a tavaszi idényre. Milyenek voltak a körülmények a felkészülésre?*

» Tulajdonképpen azért utaztunk Törökországba, mert ott ideálisak a feltételek ilyenkor, itthon éppen mínusz 20 fok volt, ott pedig plusz 18 fokban tudtunk gyakorolni. A pályák minősége, az ellátás és a szállás ragyogó volt, emellett nagyon jó ellenfelekkel sikerült megmérgettenünk magunkat. Hat edzőmeccset játszottunk, köztük volt a Steaua Bukarest és a Vaslui. Mind olyan csapatok, amelyek a (cseh, szlovák, román vagy kazah) bajnokság élcsapataihoz tartoznak.

» *Mi kell ahhoz, hogy a játékos bekegyüljön a kezdő 11-be? Gondolom, senkinek nincs bérelt helye...*

» Pontosan így van. Mindenkinél megvolt a lehetősége a felkészülés so-

rán megmutatni, milyen teljesítményre képes, és nyilván aszerint jelöltük ki a kezdő 11-et az első mérkőzésekre. Nagyon nehéz volt, mert minden játékos maximálisan jól dolgozott. Nüanszok döntöttek abban, hogy éppen kik alkotják a kezdő 11-et. Nyilván mérkőzésenként vannak kis változtatások, esetleges sérülés miatt vagy taktikai megfontolásból, de eddig szinte mindig ugyanazt a csapatot sikerült a pályára küldenünk.

» *Milyen légkör a csapatban?*

» Elég nagy kerettel dolgozunk, de nagyon jó a csapat kohéziója. Próbálunk minden játékosnak lehetőséget adni mind magyar bajnoki, Liga Kupa vagy Magyar Kupa-mérkőzésen. Szeretnénk mindenkit „tűzben tartani”, versenyeztetni, hogy megkapják a mérkőzősterhelést, és amennyiben szükségünk van bárkire, csak beemeljük az adott posztra. Számunkra mindenki egyformán fontos.

» *A Mester főként azoknak a tehetséges helyi fiataloknak szavaz bizalmat, akiket korábban már együtt dolgozott. Ők alkotják a mostani csapat gerincét?*

» Minden évben kerülnek ki játékosok az utánpótlásból, hál’ istennek. Korábban is tendencia volt a DVSC-ben, hogy támaszkodtunk a saját nevelésű játékosokra. De nekik sincs bérelt helyük. Ki kellett harcolniuk, és meg kell tartaniuk a helyüket a csapatban. Természetesen, ha nem úgy játszanának, ahogyan elvárjuk, lenne váltás. Minden héten meg kell mutatniuk magukat. Persze, szeretünk lehetőséget adni az olyan labdarúgóknak, akik nálunk nevelkedtek.

» *Nagyszerű rekordokat felállítva szárnnyal a csapata, minden ágon veretlen, magabiztosan vezeti a bajnokságot a cívisvárosi együttes. Mi a siker kulcsa?*

» Többen kérdezték már tőlünk, hogy mi a titok. Titokról nem beszélünk, nem tudunk róla beszélni, mert nincs titok. A kollégáimmal együtt van egy elképzelésünk a labdarúgásról, edzésekről, mi ezt a vonalat próbáljuk követni. Mindemellett sikeréhes játékosok alkotják a keretet, akik igazi csapatot alkotnak, egymást segítik a pályán kívül és belül egyaránt. Hozzá kell tenni a szerencsét is, de az életben mindenhol szükség van szerencsére.

Annak van szerencséje, aki tesz érte, márpedig mi teszünk érte.

Fontos, hogy minden mérkőzésre úgy megyünk ki, hogy nyerni szeretnénk, és csak a következő feladatra koncentrálnunk. Emellett a rend és fegyelem az, ami az öltözőben és a pályán egyaránt fontos.

» *Elhamarkodott volna még bajnokot avatni. Mégis megkérdezem: mit vár az idény hátralevő mérkőzéseitől?*

» Mint mondtam, csak a következő fordulóra koncentrálnunk. Hazai pályán meg kell nyernünk a mérkőzéseket, és a következő meccsekből is a legtöbbet kell kihozni játékosaink és pontokból is. Meglátjuk, hogy mire lesz ez elég. Felelőtlenség lenne a jövőről beszélni, hiszen nagyon messze van még a vége...

» *Mondta, nem szeret a jövővel foglalkozni. De tegyük fel: bajnok lesz a Loki. Milyen célokat tűz ki maga elé a klub, ha sikerül kijutni a nemzetközi porondra?*

» Természetesen amennyiben sikerülne kijutni a nemzetközi porondra, ott is ugyanezt az elképzelést szeretnénk követni, hogy az adott mérkőzésből a lehető legtöbbet tudjuk kihozni. Általában próbálunk mi dominálni, a mi

akaratainkat szeretjük érvényesíteni, de az ellenfél is ott van a pályán, ők is nyerni szeretnének. És az győzedelmeskedik, aki jobban megnyeri a párharcokat, több szerencséje van, és többet tesz a győzelemért. Ezért játszunk mindig győzelemre, mert abból rossz esetben is lehet egy döntetlen... Ha döntetlenre játszanánk, lehet, hogy vereséget szenvednénk. Ezért is van az, hogy több mérkőzésünket is az utolsó pillanatban nyertünk meg, mert mi az utolsó pillanatig hajtottunk.

» *Önnek mit jelent a Loki vezetőedzőjének lenni? Munka, hivatás, szerelem?*

» Mindegyik. Óriási megtiszteltetés számomra hogy ennek a csapatnak lehetek a vezetőedzője. Nagyon szép sikereket értek el a közelmúltban és a múltban is. Ráadásul itt lettem NB I-es játékos, 1993-ban kerültem a csapatba, itt játszottam először NB I-ben, sikeres időszakot töltöttem itt el játékosként is. Ennek a csapatnak lettem a vezetőedzője, és hál’ istennek nagyon szép sikereket értünk el.

Szeretem Debrecent, úgy érzem, megbecsülnek itt. S nagyon szerencsés ember vagyok, mert azt csinálom, amit szeretek.

Szénási László

Debreceni Főnix. Református ifjúsági lap. Kiadja a **Debreceni Református Hittudományi Egyetem (DRHE)**

Felelős kiadó: **Dr. Fekete Károly**, a DRHE rektora * A kiadó székhelye: Debrecen, Kálvin tér 16. Tel.: (52) 516-820

Szerkesztőség: 4026 Debrecen, Péterfia u. 1-7., T/5. Tel.: (52) 518-500/18621, 18558 * E-mail: fonix@kfrtkf.hu

NMHH-nyilvántartási szám: IO/4152-2/2012

Főszerkesztő: **Arany Lajos** * Szerkesztők: **Harmati Edina**, **Piskóty Terez** * Tervezőszerkesztő: **Turjai Nóra**

Tördelők: **Bodnár Zsolt**, **Szatmári Dániel** * Fotós: **Egresi László** * Integrált médiafelületünk: www.licium.hu

Készült a Litográfia Nyomdában, Debrecenben – felelős vezető: **Vécsei Tibor HU ISSN 1787-7652**